

BIBLIOGRAFIA

L. SPITZER, *Katalanische Etymologien*. Mitteilungen und Abhandlungen aus dem Gebiet der romanischen Philologie veröffentlicht vom Seminar für romanischen Sprachen und Kultur (Hamburg) Band IV (1918), 36 pàgs.

La publicació del *Rom. Etym. Wörterbuch*, de Meyer-Lübke, ha donat peu a una sèrie d'estudis etimològics sobre paraules catalanes no registrades en el susdit diccionari.¹ Entre aquests estudis cal esmentar aquest aplec d'etimologies catalanes de L. Spitzer, tan ben documentat i en el qual els matisos del significat de la paraula es destrien admirablement amb exemples del català antic i dels escriptors del renaixement. Els mots estudiats en aquestes etimologies són : *aballiment*, *afinar*, *aguinar*, *aixecar*, *alís*, *d'amatent*, *andròmina*, *anlina* (correg. *aulina* i *Aulet*), *artec*, *ascur de mi*, *ast*, *astrac*, *beduí*, cast. *belén*, *berbes*, *bonir*, *brahó*, *brell*, *brèvol*, *cada*, *capmeu*, *clasta*, *collerat*, *colze*, *comú*, *confegir*, *cortapisa*, *concert*, *condret*, *contiral*, *conxorxa*, *descuyt*, *desiara*, *a desora*, *desori*, *dir*, *dolces*, *eixerc*, *eixorc*, *eixormar*, *encivellar*, *enclusa*, *endemesa*, *en derc*, *endoyna*, *en doyna*, *enfonyar*, *enllimonar*, *encitronar*, *ensent-demà*, *ensinestrar*, *ensodegar*, sufix *-era* (en *cantera*, *mereixera*, etc.), *escaldufar*, *escarada*, *escó*, *esmalucar-se*, *espaexar*, *entabanar*, *estormeyar* (comp. *tormell*), *estrallar*, *esvahir*, *ets* (s'explica per distinció d'és), *fer sa grémola*, *fer s'aviona*, *fer s'uyastre*, *flastomar*, *flota*, *foya*, *fretura*, *gaixives*, *galivansa*, *gaujó*, *groller*,

1. M. Montoliu, *Estudis Universitaris Catalans*, VI; BDC, I i III.
O. J. Tallgren, *Glanures catalanes et hispano-romanes*, *Neuphilologische Mitteilungen*, 1911-1914. L. Spitzer, *Etymologisches aus dem Catalanischen*, *ibid.*, 1913.

guaspa, hujar, jutiperi, llavonses, lleute, llesta, malevetjar, matrás, monipodi, natjar, nous cubies, nuu, ormeig, perameny, pernoliar, pibet, pic, plànyer, ple de gom a gom, poll «xop», poll, porc-espi, quedar-se en asperges, sanar, solcir, sotjar. La discussió i anàlisi de l'etimologia d'aquests mots exigiria un comentari tan llarg com el mateix treball.

L. SPITZER, *Aufsätze zur romanischen Syntax und Stilistik*. Halle, 1918, 392 pàgs.

Aquest preciós volum, en el qual l'autor ha recollit els seus treballs sobre sintaxi i estilística romàniques (publicats, en llur major part, en revistes), conté tan abundosos materials sobre la sintaxi del català, que ha de considerar-se com la font cabdal de les investigacions sobre la sintaxi de la nostra llengua. L. Spitzer ja havia dedicat part de les seves investigacions a la sintaxi del català publicant en *RDR*, VI, pp. 81-138, unes *Syntaktische Notizen zum Catalanischen*.

La quantitat de problemes de sintaxi del català tractats en els vint capítols d'aquests *Aufsätze* és tan abundosa, que renunciem a estudiar-ne cap detingudament, i ens acontentem amb enumerar els més interessants. En el cap. 2, franc. *sa conversation ... ne sentait point son curé du village*, estudia les formes *allò de* («se posaven a cantar a mitja veu — allò de...») i *això de què* («Tampoc ho creuen això de què jo era molt pobreta») (p. 13). En el cap. 5, franc. *vous avez beau parler, il y a beau faire*, hi trobem un estudi del *prom*: «La temptació prou era forta...» «Prou les dones provaren de burxar-lo» (p. 31). En el cap. 6, ital. *così*, s'estudia l'expressió *així* en aquesta frase: «Apropòsit, lo sastre està així, diplomàtic ab los veterans» (p. 43). Del cap. 8, cast. *que*, cal esmentar les observacions sobre les expressions *Total que* («Total que, viuen al segon pis de casa») (p. 74); *si per cas, si de per cas* («si per cas un altre dia ja vindré»); *per si de cas* (p. 91); *si res més no* («si res més no, que guanyés les queixalades») (*ib.*); *com si tal cosa* («l'oncle plorava cada vegada veient passar-hi per dalt la gent com si tal cosa») (*ib.*); *ni* («ni que l'haguessin repastat de bell nou, «ni Josep i Maria») (p. 92); *això que, allò que*, franc. *avec cela que*, («I això que sempre l'he sapiguda»; «I allò que molts els hi donen escudella i cigronots») (pp. 93-95); *i que* («I què hi havia

que fer?», «I llavó que en estar desperts...») (p. 95). *Com que*, cast. *como que* («I com que sóc amic teu») (p. 100); *I tant que, tant com, tanta* (p. 101), *d'ençà que* (p. 102); *prou que* («prou que ho veia») (p. 102); *poc que* («Poc que haurien esperat tant») (p. 103); *ben segur que* (*ib.*). El mallorquí *de manera que* («De manera que si», «De manera que hi estic») el trobem explicat en la pàg. 105.

El *ben* + participi amb desinència diminutiva és freqüent en català : «ben acotxadeta», «ben forteta», etc. (p. 109). *Bon goig que, sort que, valga-li que, gràcies que*, estan explicats a la pàg. 109. Són ben característics el *si* en lloc d'un *que* («vegin si'l tinc ben present», «no s'ha de dir que la Paula aniria cuita-corrents») (p. 112); el *qui sap* «innombrables» («qui sap la gent que hi havia»; «qui sap el temps que fa») (p. 113); *estar leri leri* (p. 114). És interessant la disquisició del *que si* : «que ... si no fóra convenient de», «d'allò que si viu amb...». L'ús del subjuntiu després de *probable* («Després de tot lo més probable sigui») i l'expressió *amb prou feina* són explicats en la pàg. 115.

També són explicades l'exclamació *alerta!* («ben alerta a moure-se») (p. 116) i les frases *ni ganes, ni noves, ni senyes* : «no l'he entès de res, ni ganes» (p. 117). El *si* = franc. *puisque* és ben interessant : «Si ell m'ha dit que tot lo dia se'l passa enraonant ab la Maria» (p. 118). *Pot ser si* (p. 118), *a veure si, veam* (*ib.*), *i tal si* (p. 118) són estudiats amb curiosos exemples.

En el cap. X, dedicat a explicar les combinacions de *facere* amb l'infinitiu, s'estudia el cat. *fer* + infinitiu i el *fer fer, fet fer*, etcètera (p. 134), el *per* + infinitiu («per dir malalt no») (p. 137) o el *com* + infinitiu («com esperar no esperam ningú») (*ibid.*).

El *fa que?, no fa?, fa?*, tan característics del català de Girona, són estudiats a la pàg. 141. També són interessants les expressions *tu diras, vós direu* (p. 155), *tu mateix, vós mateix* (*ib.*), *per tu* (mateix) *faras* (p. 156) i l'expressió de reciprocitat amb les frases *l'un amb l'altre, ells amb ells, elles amb elles* (p. 157). El francès *on*, alem. *man*, és dit en català per *un* i *un hom* (pp. 158-160). Al franc. *allons donc* hi trobem comparat el mall. *vamos ab tu, en companyia de, junt ab* (p. 167). L'ús del *prop* en frases com «prop les dues», «prop les dotze» (p. 168). També són interessants les expressions *i fora, i en paus, i prou* (p. 170), *avui i prou* (p. 171). En el cap. 13, on es parla de l'imperatiu en les llengües

romàniques, s'hi estudia el mall. *pegar, estrènyer, copar* (p. 183), *amollar* (p. 184); les frases *estira d'acti estira d'allà, mira d'acti mira d'allà* (p. 189); l'imperatiu onomatopèic : *patatic-patatac, pic-pac, rac-rac* (p. 195). L'imperatiu equivalent a un gerundi el tenim en construccions com aquestes : *camina que caminaràs, puja que pujaràs, dassa qui dassa* (p. 196). També són interessants les reduplicacions *mal que mal* i *mal per mal* (p. 199), *fit a fit, sec a sec, un a un, de mot en mot, de ver en ver, de tot en tot* (p. 201), la substantivació de la forma duplicada de l'imperatiu : *aquell tira i amolla...* (p. 203); la facilitat de canviar de sufix en mallorquí (p. 210); la interpolació de frases : *vulgues que no, garrotada ve, garrotada va* (p. 212); l'ús de frases explicatives del que es conta: *aquí caic aquí m'aixeco* (*ib.*); l'ús de paraules d'origen eclesiàstic introduïdes a la frase : *ni un parenostre, perdre l'oremus*, etc. (p. 214).

La immediata successió de l'anunciar i obrar s'expressa per *dit i fet, fet i dit, just i fet* (pp. 215-216). En el paràgraf dedicat a l'imperatiu històric s'hi estudien aquestes expressions : *cametes me valguen* (p. 219), *ja t'agaf ja't tenc* (p. 220), *vinga apretar, dassa qui dassa, tira cap..., marxa...* (pp. 221-222), *fuma que fuma, pica que picaràs* (p. 222); *aneu a saber* (p. 224); les conjuncions imperatives *trim-tram, penjim-penjam*, etc. (p. 226), *ras* (*ib.*), *hala, hala, i au!*, i *cap a* (p. 227), *a jeure, a ferir* (p. 228).

Interessantíssim és l'estudi de la conjunció *i* en català i en castellà (pp. 247-267) en les combinacions *bo i, tot i, amb tot i això, oh i, i tal, i tot, coll i be, va i ve, va i tot*, i el de la paraula *Déu* (*un bé de Déu*, etc.). La rectificació del *i ell que li diu* explicat en *BDC*, II, p. 18 (p. 362-363) és ben encertada.

FERRAN VALLS TABERNER, *Privilegis i Ordinacions de les valls pirenenques*. II. *Vall d'Aneu, Vallferrera i Vall de Querol* (Barcelona, 1917), XXVII, 201-376 pàgs. — III. *Valls d'Andorra* (1920), XIX, 377-551 pàgs.

La tasca de publicació de documents per a l'estudi de la llengua, iniciada per Miret i Sans¹ i per Pere Pujol,² la continua

1. *Revista de Bibliografia Catalana*, VII, pp. 1-47; *Congrés de la Llengua Catalana*, pp. 522-529; *Revue Hispanique*, XIX; i *Antics documents de llengua catalana*, 1915.

2. *Documents en vulgar dels segles XI, XII & XIII, procedents del bisbat de la Seu d'Urgell*, 1913.

Valls i Taberner en la collecció de *Textes de Dret català*, procedents de les altes valls pirenenques.

Els documents procedents de la Vall d'Aneu publicats en el segon volum d'aquesta collecció, que tenen especial interès per a l'estudi de la llengua, són: la *Compilació de diverses ordinacions de la Vall d'Aneu, aprovada per Huc, comte de Pallars* (1318) (comp. Saroïhandy, *RFE*, IV, 26-49); la revocació del cap. XLII de les ordinacions de la dita vall, feta en 1403 (doc. VII); l'*Ordinació del comte Roger Bernat per a la Vall d'Aneu* (1419) i l'*Ordinació d'Arnau Roger IV* (1424). De la Vall Ferrera són interessants les *Notes referents a la Vallferrera; extreptes del «Spill manifest de totes les coses del vezcomdat de Castellbó»* (1519), i de la Vall de Querol l'*Ordinació de Jaume II de Mallorca sobre lo que haurien de pagar els homens de Querol, de Quers i de Cortvas-sill que tenien ús de tallar llenyes y fusta en el bosc de Campcardós i sos tèrmens* (1308), la *Tarifa de la leuda de la vall de Querol* (segle XIV), amb un vocabulari riquíssim, i els *Capítols per al bon règim de la vall de Querol* (1511). Del volum III interessen especialment per a l'estudi dels noms de lloc i de la llengua: la *Concòrdia del bisbe Bernat Sanç i els canonges d'Urgell amb els homes de la vall d'Andorra* (1162); la *concòrdia* feta amb aquests mateixos homes pel bisbe Arnau de Pereixens (1176); les *ordinacions sobre matèria judicial* establertes per Ramon Trebayll, bisbe d'Urgell (1314); les *ordinacions sobre la colecta del delme de la llana i dels anyells* establertes per Arnau de Lordat, bisbe d'Urgell (1334); el document XXVII, en el qual *Ramon de Capdevila, lloctinent del veguer de la vall d'Andorra pel comte de Foix, confirma, en nom d'aquest, als homes de la vall d'Andorra, el privilegi, que els havia ja atorgat el bisbe d'Urgell, d'elegir anualment certes persones per a curar dels afers i drets de la vall* (1419); el doc. XXVIII, on *El bisbe d'Urgell, Francesc de Tovià i el comte Joan I de Foix atorguen als andorrans un privilegi sobre diversos capítols que aquests els havien presentat* (1433); la concessió feta als andorrans per Gastó IV, comte de Foix, de *celebrar anualment una fira a Andorra la Vella el dilluns i dimarts després de Pasqua* (1448); la mateixa concessió feta pel bisbe d'Urgell Arnau Roger de Pallars (1448); el document en què Gastó IV accedeix a la suplicació dels andorrans declarant-los exempts de pagar lleuda en el comtat de

Foix (1468); la confirmació d'un privilegi atorgat als andorrans en 1432, feta per Pere de Cardona, bisbe d'Urgell (1482). De l'apèndix interessen especialment el doc. III, on *En Dalmau de Biert procurador reial ... declara que els homes d'Andorra ... no estan obligats a pagar drets de maestrats de ports* (1403); la concessió feta als andorrans per Gastó IV *que puguin passar pel port de Fontargenta les vitualles i les coses necessàries sense pagar drets* (1470); i les *Ordinacions acordades pels veguers de la vall d'Andorra per a proveir a la defensa de la vall amb ocasió de guerra i d'incursions de mala gent* (1472).

Hauria estat el nostre desig de trobar aquesta col·lecció de documents transcrita diplomàticament. El punt de vista del que estudia el document per a la història del dret, certament és diferent del punt de vista d'aquell que l'estudia per escriure la història de la llengua. Però les exigències del filòleg es donen per satisfetes quan els documents són transcrits amb la fidelitat i escurpulositat amb què els presenta Valls i Taberner en aquesta col·lecció de *Textes de Dret català*.